

25. ICCI

Enerji ve Çevre Fuarı ve Konferansı Türkiye Kojenerasyon Derneđi Özel Oturumu

**Endüstride Yüksek Verimli, Kaliteli ve Güvenilir Enerji Üretimi- Kojenerasyon
29.05.2019**

**KAĞIT SEKTÖRÜNDE YÜKSEK VERİMLİ
KOJENERASYON UYGULAMASI
29.05.2019**

**Sabri ÇAKMAK
Global Enerji Üretim Grup Müdürü
HAYAT KİMYA**

TÜKETİCİ GRUBU

765

BİN M²
KAPALI
ALAN

1,6

MİLYAR \$ CİRO

2,6

MİLYON M² TOPLAM
ALAN

7

İŞTİRAK

Türkiye - Cezayir
İran – Mısır – Rusya
Nijerya – Pakistan

360 mil\$

İHRACAT

100' DEN

FAZLA
ÜLKEYE
İHRACAT

8000

KİŞİYE YAKIN
ÇALIŞAN

18

ÜRETİM
TESİSİ

14

MARKA

EV BAKIM

HİJYEN

KAĞIT

BİN TON/YIL
TOZ
DETERJAN

320

283

BİN TON/YIL
SIVI
DETERJAN

MİLYAR ADET/YIL
ISLAK HAVLU

2.4

MİLYON ADET/YIL
HASTA ALTI
ÖRTÜSÜ

125

MİLYAR ADET/YIL
ÇOCUK BEZİ

8.6

MİLYAR ADET/YIL
HİJYENİK PED

2.1

MİLYON ADET/YIL
YETİŞKİN BEZİ

200

BİN TON/YIL
TEMİZLİK KAĞIDI

350

MİLYAR ADET/YIL
MAMUL
BOBİN ÜRETİMİ

153

MİLYAR ADET/YIL
KONVERTİNG
ÜRETİM
KAPASİTESİ

197

HAYAT KİMYA KOJENERASYON UYGULAMALARI

- 18 üretim tesisinin;

10'u konvansiyonel üretim yaparken

8'inde kojenerasyon sistemleri kullanılarak üretim yapmaktadır.

KOJENERASYON UYGULAMALARINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR

- Prosesteki enerji ihtiyaçların iyi belirlenmesi
- Kullanılan ekipmanların enerji tüketimlerinin yanı sıra bakım giderlerinin ve kullanım ömürlerinin hesaplamalara katılması
- Yönetmeliklerin yatırım öncesi incelenmesi
- Bölgenin iklim şartları
- Elektrik şebekesinin kalitesi

HANGİ TESİSLERDE KOJENERASYON UYGULANABİLİR?

- Elektrik enerjisi kadar sıcak hava, buhar, sıcak su, soğuk su gibi enerji ihtiyaçları olan her proste kojenerasyon kullanılabilir.
- Bu sebeple kağıt prosesi kojenerasyona en uygun proseslerden biridir.

HANGİ ÜRETEÇ SEÇİLMELİDİR?

- Elektrik ihtiyacı = 1 br. iken
- Eğer ısı ihtiyacı = 0,8 br ise uygun güçte gaz motoru
- Eğer ısı ihtiyacı = 1,5 br ise uygun güçte gaz türbini tercih edilmelidir.

Bu durumda her iki işletmenin toplam verimi %75 olacaktır.

- Her iki üreticiden de birbirlerine karşı üstünlükleri vardır. Önemli olan bizim ihtiyacımızı hangisinin karşılayacağını doğru tespit etmektir.

KAĞIT PROSESİNDE KOJENERASYON KARARI

- Kağıt prosesinde kojenerasyonun uygulanabilir olup olmadığını kabaca hesaplamak için aşağıdaki denklemin 2 den büyük olması gerekir.

$$\text{Elektrik birim fiyatı} \left(\frac{\text{c\$}}{\text{kwh}} \right) - \frac{\text{Doğalgaz birim fiyatı} \left(\frac{\text{c\$}}{\text{sm}^3} \right)}{5} > 2$$

$$7,05 \left(\frac{\text{c\$}}{\text{kwh}} \right) - \frac{25,05 \left(\frac{\text{c\$}}{\text{sm}^3} \right)}{5} > 2$$

KAĞIT PROSESİNDE KOJENERASYON KULLANIMININ AVANTAJLARI NELERDİR?

- Elektrik, buhar ve soğuk su ihtiyacı dengeli olduğundan yüksek verimli tesis kurabilme
- Kesintisiz ve kaliteli enerji ile üretim kapasitelerinde artış
- %25 e varan daha az enerji maliyeti
- Kağıt yumuşaklığına pozitif etki (temizlik kağıdı için)
- Yerinde üretip yerinde tüketerek hat kayıplarının azaltılması

KAĞIT PROSESİNDE ÖRNEK UYGULAMA

Hayat Kimya Tarsus Yerleşkesi Kağıt Fabrikası
2xSolar T60 gaz türbini egzoz gazının direkt olarak kağıt
kurutmasında kullanılması

TOPLAM VERİM HESABI

- Verim = 30.970 kW / 35.144 kW
%88

DOĞAL GAZ
35.144 kW
(3.661sm³)

BUHAR
5.286 kW
(8 ton/h)

SOĞUK SU

ABS
CHILLER

SICAK SU
5.934 kW
(340 m³/h)

GAZ
TÜRBİNİ
2XT60

510 C

KAGIT
MAKİNESİ

320 C

ATIK ISI
KAZANI

220 C

SICAK SU
EKONOMİZERİ

115 C

BACA

Kurutma
9.420 kW

ELK
10.360 kW

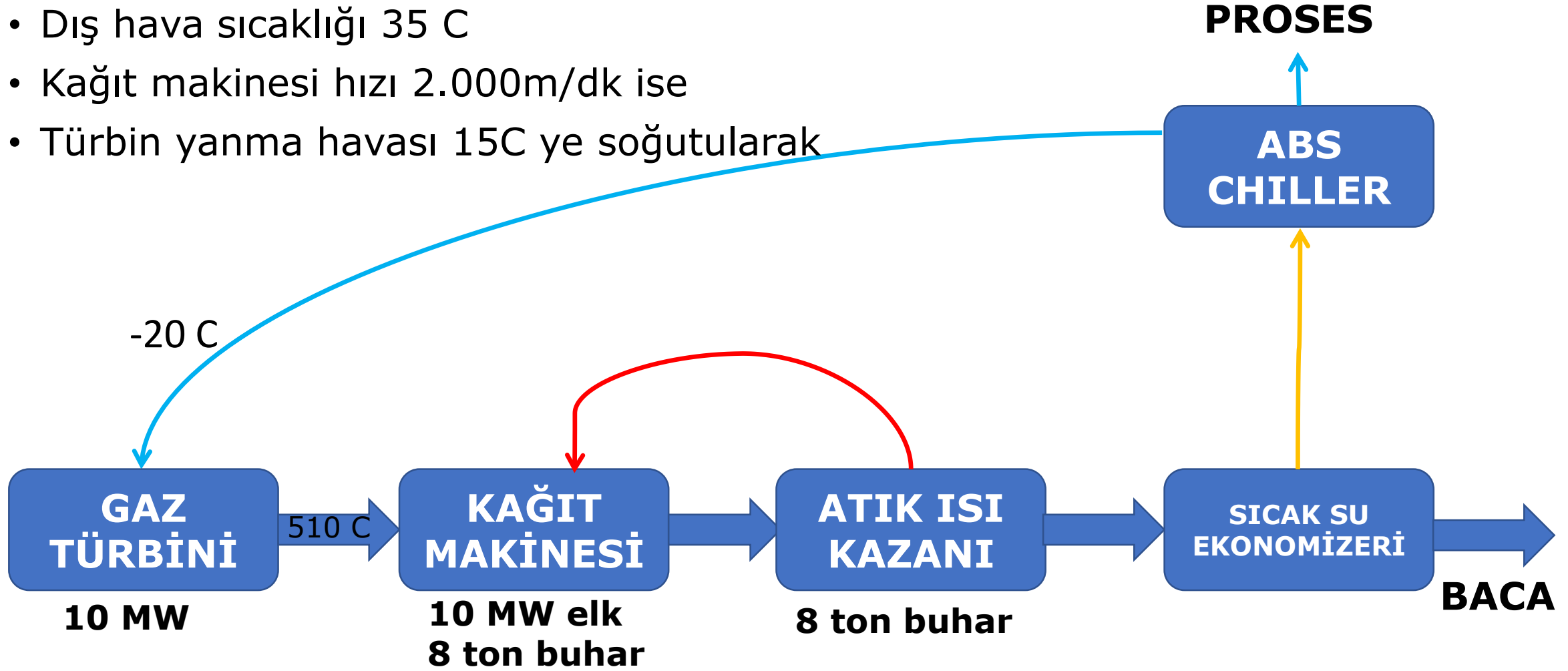
TÜRBİN GİRİŞ HAVASI SOĞUTMA

- Dış hava sıcaklığı 35 C
- Türbinlerin maksimum üretebileceği güç 8,4MW
- Kağıt makinesi hızı 2.000m/dk ise 10MW elektrik ihtiyacı

TÜRBİN GİRİŞ HAVASI SOĞUTMA

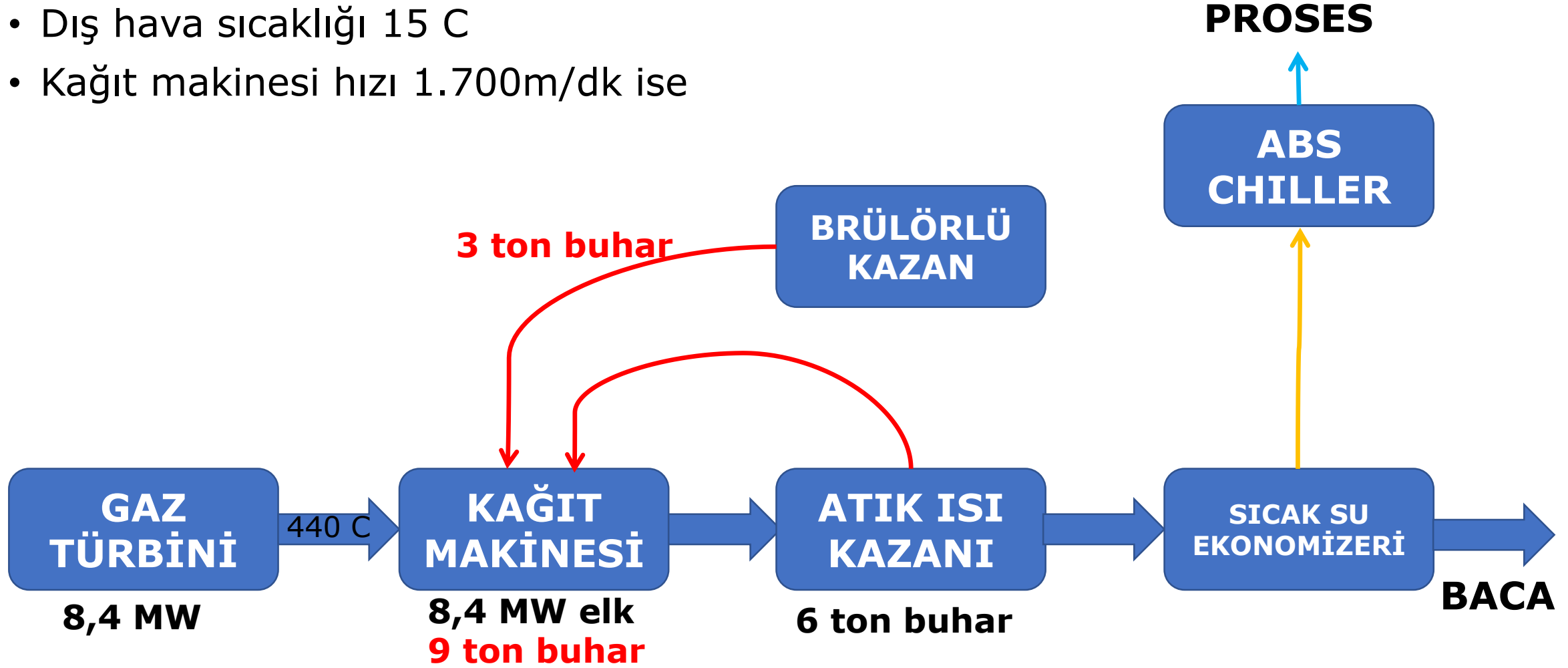
- Dış hava sıcaklığı 35 C
- Kağıt makinesi hızı 2.000m/dk ise
- Türbin yanma havası 15C ye soğutulurak

TÜRBİN GİRİŞ HAVASI ISITMA

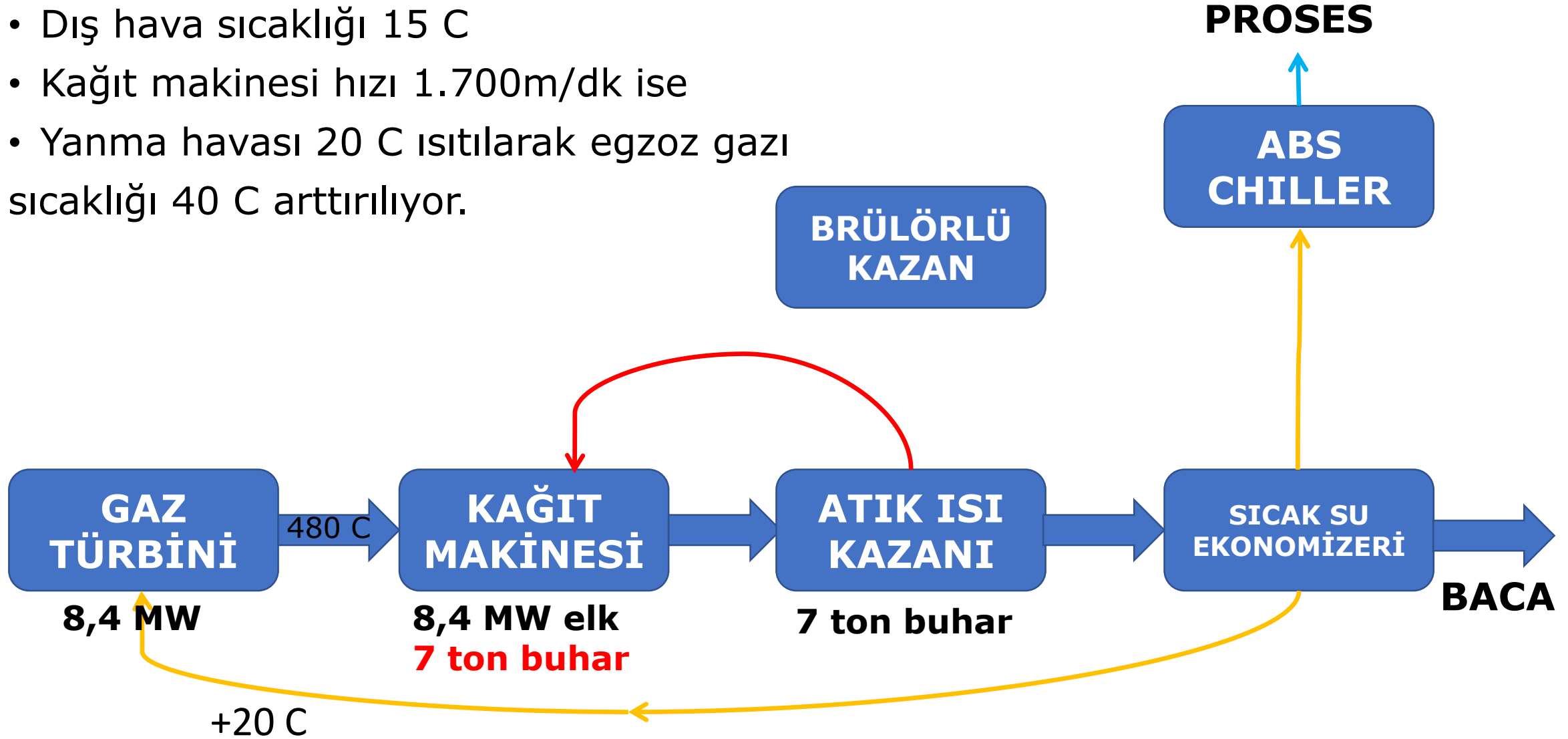
- Dış hava sıcaklığı 15 C
- Kağıt makinesi hızı 1.700m/dk ise

TÜRBİN GİRİŞ HAVASI ISITMA

- Dış hava sıcaklığı 15 C
- Kağıt makinesi hızı 1.700m/dk ise
- Yanma havası 20 C ısıtılarak egzoz gazı sıcaklığı 40 C arttırılıyor.

SONUÇ VE YORUMLAR

- Yatırım kararı almadan önce prosesteki enerji ihtiyaçlarının iyi belirlenmesi
- Yatırım yapıldıktan sonra da sistem incelenmeye devam edilmeli, teorik hesaplarda gözden kaçan kısımlar tekrar değerlendirilmeli
- Maliyet hesaplarına mutlaka ekipmanların bakım giderlerinin eklenmesi
- Maliyet hesaplarına üretim artışlarının pozitif etkisinin eklenmesi
- İklim şartlarının çok iyi incelenmesi

TEŐEKKÜRLER

Sabri ÇAKMAK
scakmak@hayat.com.tr

